

23.02.24
Укр.літ

Клас: 9-А,Б
Вч.: Харенко Ю.А.

«Кавказ» – пристрасний відгук на тогочасну загарбницьку імперську політику. Продовження теми національновизвольної боротьби. Узагальнена ідея поеми – неприйняття насильства, поневолення людей, осуд загарбницьких воєн

Мета уроку:

1. Пригадаємо основні віхи життя і творчості Т.Шевченка ➡
2. Розглянемо історичні відомості про Велику Кавказьку війну ➡
3. Дізнаємось про історію написання твору і про Якова де Бальмена ➡
4. Попрацюємо над ідейно-художнім аналізом твору ➡

1

Згадай, ти це знаєш!

**Згадаємо життєвий шлях
Т.Шевченка, переглянувши відео
[https://youtu.be/Ktb-0LRm2Pk?si=nZ-
oP1AZTVVqcG34](https://youtu.be/Ktb-0LRm2Pk?si=nZ-oP1AZTVVqcG34)**

Розглянемо історичні відомості про Кавказьку війну

Кавказька війна – це військовий конфлікт у 1817-1864 рр. між Російською імперією та державними утвореннями тубільного населення Північного Кавказу, спричинений загарбницькою політикою Російської імперії

Причини війни:

- 1 Небажання підкорятися волі російського царя.
- 2 Бажання Росії підкорення всього Кавказу.
- 3 Підбурення Туреччиною і Іраном міжетнічних, міжрелігійних протиріч, виділення необхідних для цього грошових та інших матеріальних засобів.
- 4 Релігія (ісламське вчення мюридизмом), що закликає до війни з невірними.

Ознайомимось із історією написання поеми «Кавказ» Т.Шевченка

Передумовою написання поеми стала смерть близького друга Т.Шевченка [Якова де Бальмена](#), офіцера, який загинув у 1845 році у Даргинському проході

Історичною основою твору стали події Кавказькою війни, а саме боротьба між царським урядом і Шамілем, який очолював націоналістичний рух на Кавказі

Матеріал про життя й побут кавказьких народів, який поет отримав від фольклориста О. Афанасьєва-Чужбинського

Ознайомимось із текстом поеми «Кавказ» Т.Шевченка

<https://youtu.be/TGVDIYwcyyc?si=EL6tFRI-7a55Bv2R>

Попрацюємо над художніми особливостями поеми «Кавказ»

1. Визначимо тему

Тема: викриття загарбницької політики російського самодержавства, показ страждань поневолених народів Кавказу, зображення реакційної ролі церкви і прогнилої дворянської культури

2. Визначимо ідею твору

Ідея: співчуття поневоленим, схвалення патріотичної і мужньої боротьби горців, утвердження безсмертя народу, гнівний осуд самодержавства, кріпосництва і православ'я — душителів свободи, носіїв темноти, страждань та звироднілої панської моралі, полум'яний інтернаціональний заклик об'єднаної боротьби всіх народів проти спільного ворога — російського царизму.

3. Спробуємо сформулювати основну думку твору

Основна думка: «Борітеся — поборете!»

Визначимо композиційні елементи поеми

Пригадай, що таке композиція?

*Композиція
(від лат. Compositio –
складання, створення)
– це будова
художнього твору,
обумовлена його
змістом, характером і
призначенням*

Композиція поеми «Кавказ»

Експозиція: романтичне зображення величі Кавказьких гір; давньогрецький міф про Прометея.

Зав'язка: розмірковування автора над стражданнями, приниженням народу від жорстоких утисків катів-гнобителів та засудження бездіяльності, пасивності простого люду в зв'язку з цим.

Кульмінація: монолог-звернення колонізатора до горця.

Розв'язка: інтимний реквієм по загиблому другові, «доб-рому», «незабутньому» Якову де Бальмену, який випив з московської чаші московську отруту».

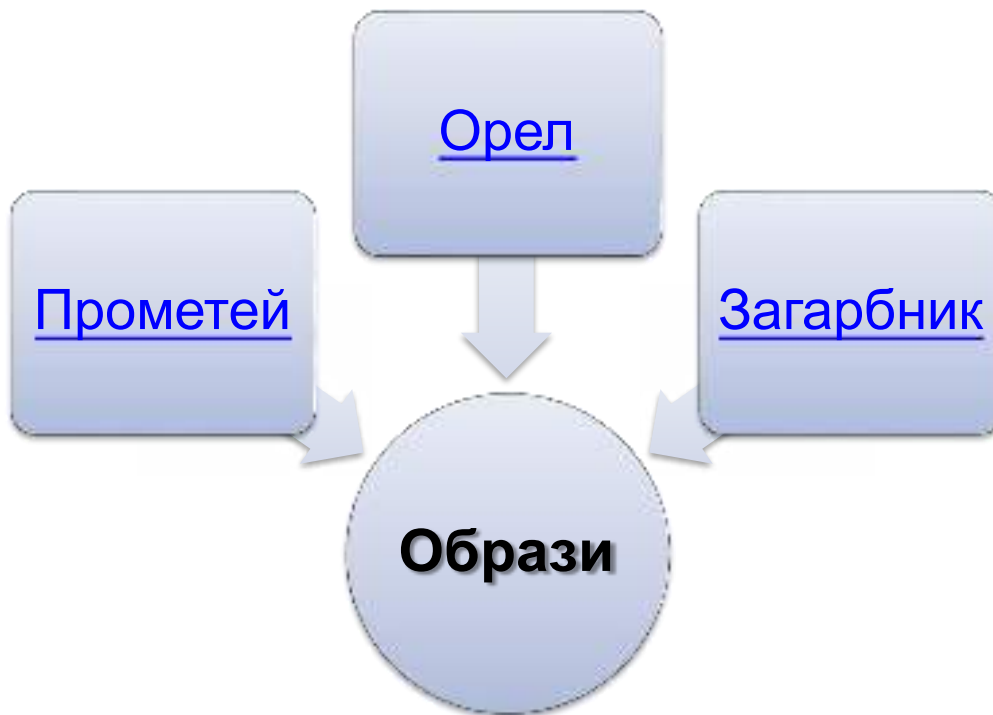

Визначимо образи- символи твору

Пригадай, що таке образ-символ?

Перевір себе!

Визначаємо художні засоби поєми

1. «..гори...засіяні горем, кровію
политі..» -
2. «Воно (серце) знову оживає і сміється
знову» -
3. «А сльоз, а крові? Напоїть
Всіх імператорів би стало..»
4. «За кого ж Ти розп'явся,
Христе, Сине Божий?»-

1. Метафора
2. Метафора
3. Гіпербола
4. Риторичне
питання

**Закріпимо
вивчений матеріал**

Дай відповіді на запитання:

1. Кому присвячена поема?

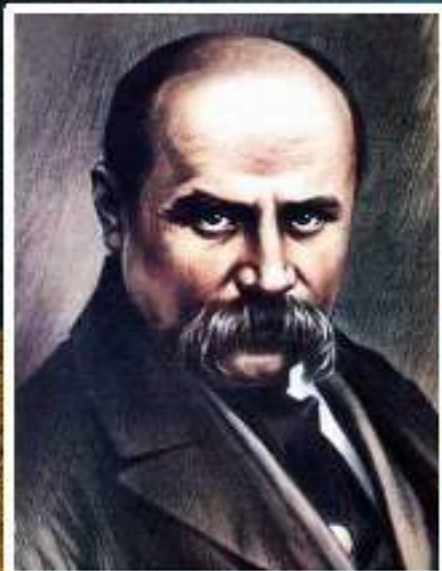
2. Які історичні події в основі твору?

3. Що символізує Прометей у творі?

4. Через що Т. Шевченко вважає винним у смерті друга самодержавство?

5. Яка основна думка твору?

Борітеся – поборете!
Вам Бог помагає!
За вас правда, за вас слава
І воля святая!

Т. Шевченко

Домашнє завдання

1) Поясніть слова І.Франка: *"Кавказ" – це огниста інвектива проти "темного царства"*

2) Виразно читати поему.

